

V R T E C .

Časopis s podobami za slovensko mladino.

:: S prilogo „Angelček“. ::

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 1. februarja 1909.

Leto 39.

ŽALOSTNA PESEM.

Oj zapojte, babica,
žalostno nam pesem,
da vsi bomo jokali!
So prosili vnučki
staro babico —

Pa je pela babica:
„Padaj, padaj beli sneg,
goro, plan zameti,
oj zapadi hrib in breg!
In ledeni cveti
naj vzcveto na okencih!

Zguban, star je moj obraz,
kje, oj kje je vesna?!
Zima je prišla in mraz,
zima — starost resna
prišla v mojo sobico. —

Kmalu, kmalu ležem jaz
tja na postelj belo;
bele laske, bel obraz,
črno pa razpelo
jaz takrat imela bom ...“

Zaplakala babica,
vnučki zaplakali
žalostno, otožno
kakor še nikdar!

Bogumil Gorenjko.

LEDENE ROŽE.

Zima je prišla
tja do gorskih koč,
zima je prišla
tiho, kar čez noč ...

Pa potrkala
je na okence,
da ogrela bi
zmrzle si roke.

„Le ostani, le
zunaj zima, mraz!
Mrzel je tvoj dih,
mračen tvoj obraz!“

Celo dolgo noč
tam je trkala;
vrata, okenca
pa zaprta vsa!

Zjutraj pa poznal
je na okencu
sled se njenih rok:
rože iz ledu.

Bogumil Gorenjko.

ZA PRENOČIŠČE.

Povest. — Napisal Juraj Pangrac.

III.

Dolgo ni mogel pozabiti Blaž, kako je prvi teden iskal po Ljubljani prenočišča. Res je rajši hodil še nadalje dannadan domov v Žabjo lužo spat, kakor pa da bi moral moledovati pri prebitih „Judih“ v Ljubljani za postelj. Pa ko je prišel tretji teden — se je Blaž že spet naveličil dannadan trapati v Ljubljano. Potožil je materi: „Kaj bi,“ je dejal, „je le prehuda! Zdelalo me bo! Če se ta reč kako ne preongavi, me mora biti konec prej ali slej, vam rečem. Hm,“ je dejal dalje, „kdor ima količkaj v glavi, mora pritrčiti, da resnico govori Kroparjev Blaž.“

„Lej ga no, Blaže, pa nikar ne hodi v tovarno, saj te nihče ne sili. Viš, delavec je v domači vasi malo, dela pa obilo. Kar doma ostani in se loti dela v domačem kraju. Saj ga je kar čez glavo!“ Tako je velela in svetovala stara Kroparca, mati Blaževa.

„Slišite, kaj pa govorite, mati,“ je odgovoril Blaž. „Lejte, v tovarni imam dobro službo. Še Bog, da sem jo dobil. Osel bi bil, vam rečem, ko bi jo popustil kar tako.“

„Kakor veš, silim te ne. Stori po svoji previdnosti, da mi ne boš kdaj očital, da ti nisem prav svetovala. — Praviš: službe ne pustim! Viš, domov pa tudi ne moreš hoditi dannadan, to je prehuda! I, kaj pa, ko bi še enkrat poizkusil v Ljubljani! Lej, svet ti dam, da stopiš zopet v to ali ono hišo in poprosiš za prenočišče. In če drugače ne gre, pa naj bo, v božjem imenu, boš pa plačeval od postelje, pa je mir besedi.“

„Treba bo, treba! Drugega ne kaže,“ je pritrdil Blaž ter pričel misliti in ugibati, kam bi zopet stopil in kje bi še enkrat poprosil.

Ali človek ima včasih res večjo srečo kot pamet.

Ko jo ureže tretje sobote večer Blaž iz tovarne proti domu, mu nenkrat pade v glavo, kako prostorne hleve in svisli imajo Florijančkov boter na Posavju. Tam je že marsikdo prenočil, zakaj boter so usmiljenega srca in vsakemu radi dobro store. Spomni se torej Blaž, da sta z rajnkim očetom — Bog jim daj dobro — tudi ondi prenočevala, ko sta nesla brezove metle naprodaj. „Jemnasta, pa da se nisem tega preje domislil,“ si je očital Blaž in se udaril s prstom po čelu. „Glejte si no, tam moledvam, kjer ni; kjer pa je, ondi pa mimo grem.“ In ko je došel že na Posavje in je zagledal Florijančkovega botra dom, se mu je zazdelo, kakor da gre v svojo hišo, in silno se je razveselil. In ko je zavil k Florijančkovi hiši, so se prav tedaj — kakor nalašč — prikazali boter Florijanček na pragu. Blaž je stopil k njim in jim rekel: „Tako in tako. Dobro službo imam v tovarni v Ljubljani, prenočišča pa še ne. Vaša poslopja pa so razsežna in velika. Kaj, ko bi še mene vzeli pod streho? Prav nič se ne bo poznalo, zakaj v tej razsežnosti se še človek skriva kot krt pod zemljo. Enkrat sva že prenočevala na vašem hlevu z rajnkim očetom, ko sva prodajala brezove metle todokoli.“

„Kaj si ti Kroparjev iz Žabje luže, tistega metlarja sin?“ vprašajo boter Florijanček.

„Ahm, Kroparjev, iz Žabje luže, Blaž mi je pa ime.“

Dobrodušni Florijančkov boter so tedaj veleli: „Prvi nisi, ti Blaž, zadnji pa menda tudi ne boš, ki bo prenočil pod mojo streho. Hlev, veš, kje je. Lej, gori je dosti mrve. In v senu, pravijo, se človek najbolj izpočije; kar hodi gor spat.“

Tako je dobil Kroparjev Blaž prenočišče. Odvalil se mu je tisti dan velik kamen od srca. Zdaj bo lahko opravljal službo v tovarni in mu ne bo treba iskati, vsaj v poletnem času ne, postelje v Ljubljani. To se zna, kako iz srca je bil hvaležen Blaž Florijančkovemu očetu in kako toplo, čeprav ne ravno izbrano, se jim je zahvaljeval za podeljeno, zanj zares veliko dobroto. Zdaj je bil Blaž zadovoljen, da nikoli tako. Ob sobotnih večerih je hodil še vedno domov, tako da je bil čez nedeljo pri materi v Žabji luži, in šele ob ponedeljkih navsezgodaj jo je mahal zopet v tovarno v Ljubljano. Druge dneve je pa lepo ostal na Posavju, kjer se je prav imenitno odpočil v senu na Florijančkovem hlevu. Pa mislimo, da je bil tudi to en razlog, da je tako dobro spal na senu naš Blaž, ker mu ni bilo treba imeti sitnih skrbi, koliko bo veljala postelj... To se ve, da mu boter niso računali vinarja zanj, dasi ni spil niti kapljice vina v njih gostilni. In to je bilo Blažu, ki je bil vse preje kakor zapravljevec, brez dvoma kaj pogodu.

Kakih štirinajst dni je že hodil Blaž na hlev spat. Tudi Florijančkova hlapca sta gori počivala. Tretji teden pa je začelo na hlevu strašiti...

O Blažu je bilo znano, da njega še nikdar ni potipal kak strah okrog srca. On se kratkomalo za kak strah še zmenil ni. Je bil preveč trdnih živcev, da bi bil stavil vero v strahove in prikazni ali v druge take spake in pokaze. „Samo hudobnega človeka se jaz bojim, drugih strahov pa ne,“ je dejal večkrat modro.

Toda o hlapcih, dasi sta bila močna in zagnetena, prava debeluharja nasproti Blažu, se ni moglo kaj takega trditi. Tadva sta bila pa bolj narejena na strah in vraže. Če je kak večer malo bolj ropotalo in praskalo gori po gredah, bi bila kmalu ušla s hleva. Ko pa sta uvidela, da se Blaž niti ne zmeni za to reč, sta ga vprašala: „I, Blaž Kroparjev iz Žabje luže, kaj ne slišiš: straši!“

„Pojdita no, pojdita! Kaj bo strašilo? Ali ne vesta, da je strah po sredi votel, ob straneh ga pa nič ni!“ je odgovoril Blaž spet modro.

„Pa le straši; poslušaj, kako ropoče in praska in skače po gredah, gori pod streho.“

„E, kakov maček je gori, ki miši lovi! Pa saj smo trije! Nas pač ne bo strah. Ko bi en sam tukaj spal, bi že šel pogledat, kaj da je. — Pa mene kar na miru pustita. Jaz bom zaspal; saj vesta, da strahu ni...“

Tako je dejal Blaž, se prevrnil na desno uho pa skoro nato že smrčal.

Tudi hlapca sta zatisnila oči, da bi zaspala. A ura je bila že pozno v noč, ko sta se še vedno preobračala. In še tisto spanje, kar ga je bilo, je bilo kaj nemirno in malo vredno.

To je bilo v sredo. Pa tudi v četrtek in v petek se je pojavil strah, pa čimdalje hujše. Za lahkoverna hlapca, ki bi že bila pobegnila s hleva, da ni bilo Blaža gori, so bile te noči naravnost mučne in strašne, a izdati tega nista hotela ter sta celo drug drugemu tajila. Sramovala sta se vendarle svoje plašljivosti ob belem dnevu, če sta se spomnila na tega trdega Žabjeluzarja, ki je v najopasnejših in najhujših trenutkih mirno in trdno spal kot polh, če je tudi praskalo in ropotalo po gredah, kakor da plešejo sami rogati pod streho . . .

V soboto popoldne pa jo je mahnil, kakor vselej, Blaž domov v Žabjo lužo. In tako se je zgodilo, da sta šla ta večer hlapca sama spat na hlev. Kako se jima je gori godilo, to je izvedel Blaž, ko jo je v ponedeljek zjutraj primahal na Posavje, in sta se zagovedna in debelušna hlapca ravno valila s hleva, kjer sta ob belem dnevu z bojznijo v srcu in z nastežaj odprtimi očmi iskala strahu . . .

„Jehata, Blaž Kroparjev, kaj takega kot nocojšnjo noč, pa še ne, kar sem živ, to rečem,“ je brenčal s hripavim in vznemirjenim glasom veliki hlapec izpred hleva. In njegov drug, ki je tudi pravkar zlezal s stopnic in je štrbosnil na varna tla k velikemu hlapcu, je gledal resno, z bulečimi očmi v Blaža, kazal z roko gor na hlev, pa zatrjeval: „O-o!“ Z glavo je prikimal kar naprej in kar naprej zatrjeval: „O-o! Mhm, Blaž, pa prav zares! . . .“

Blaž je postal.

„Je že spet imel maček svoj dan na hlevu. Ko je lovil miške in skakal po senu ter plezal in praskal po gredah, sta pa trapa zagovedna in babjevna menila, da se je nakanil na hlev sam peklenšček rubit njuni duši,“ si je rekel Blaž. Skoraj je vedel, kaj mu bosta odgovorila, pa ju je le vprašal: „Pa kaj je bilo?“

„Kaj je bilo?“ je ponovil v veliki razburjenosti veliki hlapec, čudeč se, da vpraša Blaž tako vsakdanje, tako mirno, kakor da bi se nič ne bilo zgodilo minolo noč. „Kaj da je bilo?“ je ponovil tedaj še enkrat, nato pa zatrdil: „Kaj? — Straši gor, ti rečem, straši, da še nikoli tega, ti rečem. Midva že ne greva več na hlev spat. Kaj bi strahu v gobec lezel, ti rečem! . . .“

„O-o! Pa prav zares. Blaž!“ je pritrdil iznova drugi hlapec, činkajoč še vedno z glavo in pljujoč si v roke.

Blaž je tedaj požrl debelo slino in se močno prestrašil. Pa ne strahov, tega naj nihče ne misli, saj smo rekli, da Blaža še ni potipal strah okoli srca. Ampak neka druga reč ga je zaskrbela, zaskrbela tako silno, da se je močno prestrašil. O, ko bi bil zagledal Blaž tudi sedem strahov skupaj, bi to njega, ki je bil trdne kože in trdih živcev, kakor vsi Žabjeluzarji, ne vznemirilo tolikanj.

Ampak zaradi ležišča se je prestrašil Blaž, zaradi ležišča v senu, cenegega in tako lahko pridobljenega pri dobrem in usmiljenem Florijančkovem botru na Posavju! O, Florijančkov boter so izkušen mož in vedo, kako in kaj: da se lahko spi na otepu slame v hiši, veži — — — ali pa na hlevu, v svislih poceni in dobro, kakor se niti v gosposkih pernících ne odpočije.

„O, Florijančkov boter vedo, da je tako, kaj bi ne! Zato pa je dobil pri njih, s par besedami je dobil Blaž nočno ležišče, kakršno je bilo po njegovi volji in pameti. A ne tako v mestu. Ondi je izpraševal Blaž, prosil, — nič: ni jim šlo v glavo, ne bradatemu gospodu, ne drugim, kjer se je oglasil, kako in kaj. Niso ga marali razumeti in naposled niti ne več poslušati ti škrici in sitne mestne gospe. Kmalu bi bil Blaž še zaprt, da ni imel mož pravice, ki je moral biti bržčas iz Žabje luže doma, dasi ga Blaž ni poznal, več soli v glavi in usmiljenja v srcu, kakor vsa mestna gosposčina . . . .“

Zaradi ležišča se je torej prestrašil Blaž, da je požrl iznenaden debelo slino; zaradi nočnega ležišča, da bi ga ne izgubil po taki budalosti, ga je prijelo in vzdignilo, da je vprašal nad vse vznemirjeno: „Pa zakaj ne pojdeš gor na hlev spat, â? Pa zakaj ne? . . .“

Zdaj sta pripovedovala hlapca v živih barvah, kako je bilo.

Komaj sta legla in zatisnila oči, pa je začela tista reč, tisti strah. Škratlo je — pa kako! — ropotalo — pa kako! —, in potem je skakalo in se premetavalo po gredah, da se Bogu usmili — vse drugače in v večji meri kakor prejšnje noči. In naposled, — se je strah, menda je bil res sam peklenšček, zavrtel pod streho in skočil z grede — kam? Tega hlapca nista vedela; zakaj zavpila sta oba hkrati, divje, kakor da ju že drži strah, in skoprnela bi bila od strahu, da bi ne bila naglo pobegnila in ušla s hleva . . .

„No, kdo bi še potemtakem lazil na tak hlev spat!“ je vzkliknil naposled veliki hlapec in pogledal vprašujoče Blaža, češ, mislim, da tudi ti ne, ki si iz Žabje luže doma.

„O-o! Jaz že ne več na hlev! Nobena sila me ne spravi več gor spat! O-o!“ je javkal in trdil drugi hlapec in pokimaval z glavo in činkal kar naprej. Veliki hlapec pa, v svesti si, da pač tudi Blaža ne bo zdaj več mikalo na hlev, je pristavil: „Seve, branilo se tudi poslej nobenemu ne bo spat hoditi na hlev, to je res!“ Pa je pogledal iznova Blaža, da bi videl, kakšno barvo bo zdaj pokazal. A prav te zadnje besede so Blaža vidno in s pridom utolažile.

„O, da mi le ni zabranjeno, kaj drugo? Da le nisem ob postelj, kaj strah!“ je vskliknil Blaž skoroda razveseljen. Nato pa je dejal: „Jaz se nič ne menim za to reč. Pridem vseeno na hlev spat. Če res gori straši, bom vsaj enkrat videl, kakšen je strah . . .“ Tako je dejal Blaž in odhitel dalje.

Hlapca pa sta se čudila, da se upa ta Žabjelužar tako govoriti. Vendar pa sta bila v dno duše prepričana, da bo do večera že snedel besedo, da mu bo dotlej srce, čeprav je le žabjelužarsko, ušlo v hlače, če ne celo v njegov kvedrasti črevelj . . . Pa sta se le zmotila. Zvečer sta zagledala Blaža, ki je lezel na hlev v mrvo, kakor je bil zjutraj rekel.

„E, ne bom premenjaval. Se preveč težko dobi tako ležišče — in če bi tudi še kaj hujšega prišlo,“ si je mislil Blaž, se ukopal gori na hlevu v mehko, vonjavo seno, naredil križ (večerno molitev je bil odmolil že spotoma) pa je zaprl oči.

„Jehata, ta ti je pa trd!“ je viknil spodaj veliki hlapec. „A to rečem,“ je pristavil, „nocojšnjo noč bo še čudno gledal, kod se pride po najkrajšem potu s hleva“ . . .

„O o!“ je prikimal val drugi hlapec in pljuval v roke, kakor da bi se bilo treba oprijeti že zdaj, da ga ne odnese ponoči pokaza nemarna in nebodijetrea — strah s hleva . . .

(Dalje.)

POL ZA SMEH, POL ZA RES.

Iz torbe o. Ivana svetokriškega.

Priredil Josip Balič.

2. Bore mož.

Neka žena je imela zelo preprostega in šustastega moža. Morala je vse opravljati sama in še v gospodarstvu nositi hlače; on pa ni bil za drugega, kakor da je jedel in spal. Večkrat ga je žena radi tega kregala in celo zmerjala; pa zastonj, ker „mehnevž“, kakor ga je porogljivo nazivala, je ostal vedno le „mehnevž“.

Neki dan se je bila ona namenila od doma po opravilih, zato priporoči možu piščeta, rekoč: „Povari vendar piščančke, da jih ne odnese jastreb.“ Nato odide.

Mož varuje in pazi nekaj časa, a naposled ga premaga spanec, da sladko zadremlje v senci košatega drevesa. Medtem prifrči nenadoma jastreb in bliskoma odnese eno pišče.

Žena, prišedši domov, opazi takoj, da manjka eno pišče. Nevoljna kliče in išče moža. Dobi ga pod hruško spečega. Ne bodi lena, zgrabi naglo palico ter ga naklesti in ozmerja.

Drugi dan gre žena po opravkih zopet z doma. Priporoči spet možu piščeta z vso strogostjo in mu tudi prepové jesti iz lonca na polici, češ, da je strup notri. Pa ni bil strup, nego med: ona je namreč rada med lizala.

Ko odide žena, gre siromaški mož, ki se je bal biti zopet tepen, in priveže vsa piščeta enega za drugim na dolgo vrvico, misleč, da se tako nobeno ne more izgubiti. Nato sede zadovoljen v senco.

V tem, ko v hladu premišljuje to in ono, zlasti pa hudobijo svoje žene, prišumi zopet jastreb in ugrabi eno pišče, pa odnese ž njim tudi druge na vrvi privezane.

Ko to vidi bore mož, se močno prestraši ter jame obupavati. Misli si: „Če me je žena radi enega piščeta tako stepla, zdaj me celo ubije. Boljše bo, da si sam zavdam, nego, da me ona stepe do smrti.“ Kaj stori? Stopi srčno v hišo, vzame lonec s police ter hlastno pojé vse, kar je bilo notri. Nato se zavalí leno na posteljo ter v strahu pričakuje smrti.

Nato pride žena domov. Gleda po piščetih, a ni jih nikoder. Kliče moža, ali vse je tiho. Nemirna steče na pód, kjer najde moža široko steg-

njenega na postelji. Peneča se jeze, mu zakliče, rekoč: „Ti leni osel, kje so moja piščeta?“ On ji pové vse po resnici, kakor se mu je bilo dogodilo.

Ko žena začuje, da ji je odnesel jastreb vsled moževe nemarnosti vsa piščeta, zgrabi gorjačo, zarezí vsa ogorčena nad možem, rekoč: „Ah, ti leni tat, s tole te namlatim, dokler te ne bo konec!“ Bore mož pa ji zakliče na vse grlo: „Nehaj vendar, nehaj, saj že tako umrjem, ker sem pojedel ves trup iz piskra.“

Ko žena zasliši, da ji je „mehnevž“ pojedel nje najljubšo sladčico, se zmodri in globoko vzdihne, rekoč: „Zdaj pa že vidim, da je zastonj, beliti si glavo! Če mož noče dobrega storiti, nič drugega ne pomaga, kot sama ljuba potrpežljivost.“

3. Moder mož.

Neka žena je hotela po vsej sili, naj bi ji mož pomival kuhinjsko posodo, nikar pa ona sama. Mož se je dolgo ustavljal tej neopravičeni zahtevi. Videč pa, da žena od svoje trme ne odneha, se naposled uda in reče: „Naj bo torej, jaz bom pomival en dan, ti drugi, vendar s pogojem, če eden izmed naju pusti kaj umazanega, ima drugi pravico prvemu posodo razbiti na glavi“. Žena privoli.

Par dni gre vse gladko. A tretji dan pusti mož ponevedoma glinast lonec zamazan na ognjišču. Ko ga žena zagleda, od veselja poskoči ter ga porogljivo postavi na videž. Ko mož pride domov, mu pokaže žena umazani lonec, potem ga pa zasukne ter mu ga neusmiljeno trešči v glavo.

Mož prenese voljno storjeno mu sramoto in nič ne reče. Ali drugi dan skrije po kosilu umazan železen možnar, kojega je bila žena že odrabila. Prišedši zvečer domov, najde ga na istem mestu zamazanega. Popade ga, pokaže ženi ter reče: „Zdaj pa le drži glavo, da ga razbijem!“ Pri ti priči oblije ženo kurja polt, milo se razjoče in moža lepo prosi, naj ji za pet krvavih ran prizanese, ker zanaprej hoče vse žive dni sama pomivati posodo.

Mož pri oralu, žena pri kahalu!

4. Berengarija.

V nekem samostanu sv. Klare na Portugalskem je živela pred stoletji nuna, po imenu Berengarija. Ta se je ravnala v vsem svojem dejanji in néhanji dosledno po besedah sv. Pavla, ki pravi: „Smo kakor neumni zavoljo Kristusá“. V vsóji ponižnosti se je kazala priprosto in klamasto, četudi je v modrosti nadkriljevala druge. Tovarišice pa niso razumele tega in so jo bolj malo spoštovale. Imele so jo za prismojeno in ji niso dajale druge službe, nego to, da je nosila drva v kuhinjo in da je pometala samostan. Toda Berengarija je opravljala zvesto in z veseljem tudi ta posel, in to iz čiste ljubezni do Boga in iz svete pokorščine. Zato pa je bila v svojem stanu srečna in zadovoljna.

Prigodilo se je pa, da je čez nekaj let umrla opatinja tega samostana. Treba je bilo torej izbrati novo. Marsikatera nuna je želela in upala, da

doseže to čast. Ta, ker je plemenitega stanu; ona, ker je starejša; tretja, ker je že opravljala višje službe. Tako so bile nune glede volitve nesložne in niso nič prav vedele, katero naj bi izbrale. V tem nesporazumljenu sklenu po božji previdnosti vsaka samaprisebi, da odda svoj glas Berengariji, meneč, da jo druge že tako ne bodo volile. In res napiše v dan volitve vsaka brez vednosti drugih ime preproste Berengarije na volilni listek. Škofovski komisar prečita pobrane listke ter najde, da je Berengarija soglasno izvoljena. Ko nunam naznani izid volitve, se te debelo pogledujejo, otresajo z glavo in kličejo: „Berengarija je nesposobna, Berengarije nočemo!“ Toda komisar se za to ne zmeni, ampak zapove Berengariji, naj zasede opatičin častni sedež; nunam pa ukaže, naj se ji poklonijo in v znamenje svete pokorščine poljubijo roko.

Berengarija se iz pohlevnosti sicer brani, nazadnje pa vendar zasede prestol. Nune pa se dosledno obotavljajo poljubiti ji roko, češ, da je za opatinjo nesposobna. Videč njih trdovratnost, se obrne Berengarija k podzemeljski rakvi, v kateri so počivale ranjke nune ter zavpije z močnim glasom, rekoč: „Ker me nočejo priznati žive, pridite ve mrtve in pripoznajte me!“ In glejte čudo! Grobni kamen se mahoma odvali in sedem nun se dvigne zaporedoma iz rakve. Vsaka poklekne spoštljivo pred Berengarijo in ji poljubi roko v znamenje svete pokorščine. Nato se postavijo pred njo vse v vrsto in se ne ganejo z mesta, dokler jim ne ukaže oditi novoizvoljena opatinja.

Zdaj šele se odpro oči nepokornim nunam. Osramočene pokleknejo druga za drugo pred Berengarijo in ji poljubijo roko.

Kdor ima druge za neumne, je največkrat sam še najbolj neumen.

NEKDAJ IN SEDAJ.

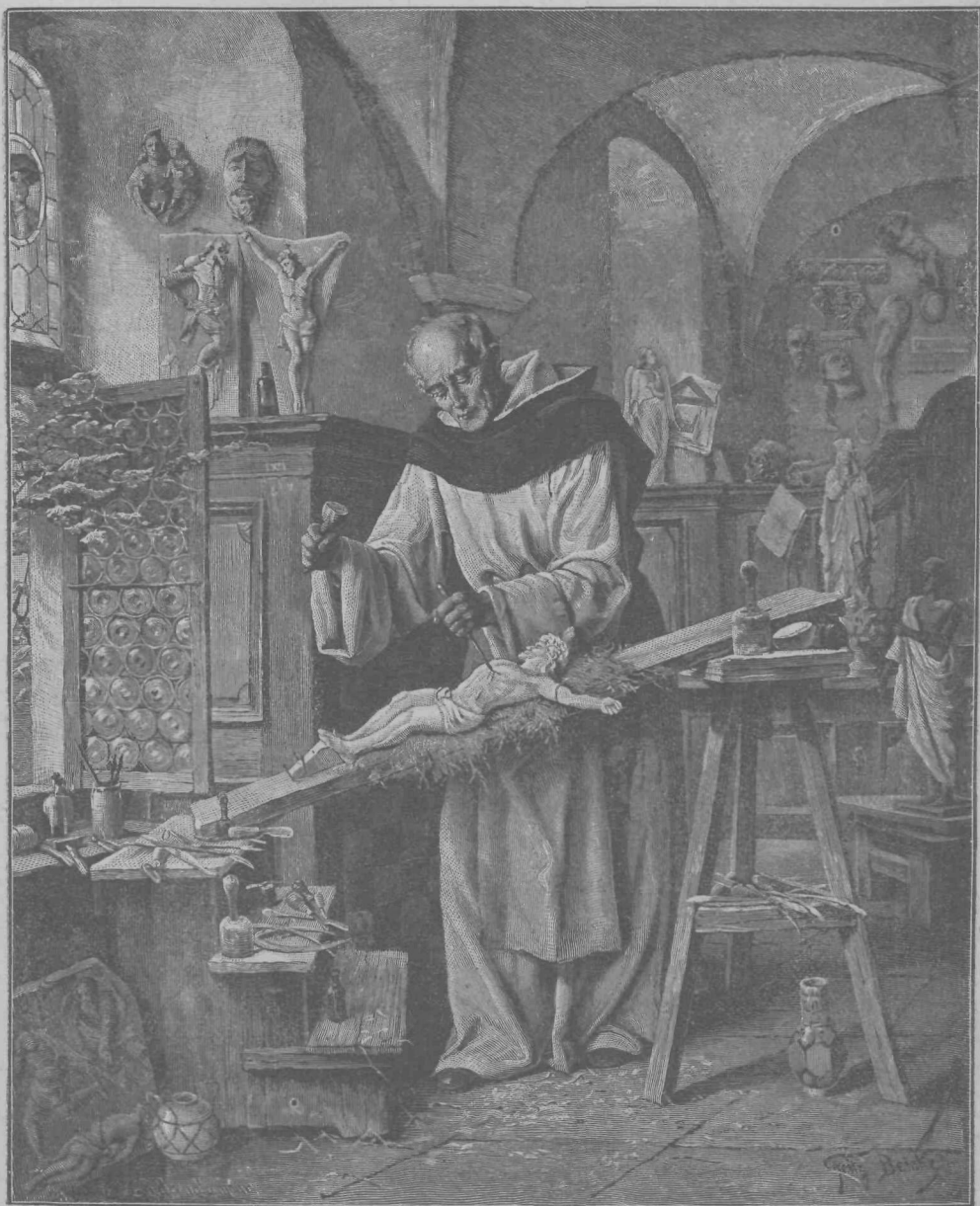
Kaj ne, ljuba mladina, ti si ne ubijaš dosti glave s premišljevanjem, kako je bilo pred nami v davnih časih? Morda bi se še kdo dobil, ki bi menil, da je bilo vedno tako, kot je današnje dni.

Toda temu ni tako. Ko bi vstali naši davni dedje iz grobov, bi skoroda ne spoznali več svoje rodne zemlje. Gozd — in sam gozd je bil v davnih časih tam, kjer se zdaj ziblje zlato žito in kjer se zdaj razgrinjajo bujni travniki v pestrem cvetju. Tudi vasi in mest še ni bilo, in gladke ceste se še niso vile iz kraja v kraj — kaj šele železnice! Divja zver je gospodarila v šumah.

A prišel je človek v take kraje, napovedal boj zverini, jo ukrotil ali pokončal. Ukročena mu je morala dajati hrano in obleko, orožje, svečavo: vsega, kar je potreboval. Drugih opravil v onih časih skoro niso umeli. Imeli tudi niso stalnih bivališč, temveč so hodili od kraja do kraja, iskaje si potrebnega živeža.

V takih, neravno ugodnih razmerah pa jim je prišla pomoč od dobrih ljudi. Od drugod, iz bolj srečnih krajev, so došli duhovniki-redovniki. Ti so si postavili med neukimi prvoselniki stalno bivališče — samostan. Izse-

kali so gozdov na dolgo in široko, razkopali zemljo, jo obdelali rahlo in mehko, jo obsejali z žitom, zasadili z drevjem, izpremenili v travnike in pašnike. Ni jim bilo treba hoditi za divjo zverjo, pridobili so si živeža dovolj na polju in v živinski staji.

Občudovaje so jih gledali domačini. Toda kmalu so se privadili prijaznim, mirnim in častit jivim možem. Ti so jim radi dajali od svojega pridelka in jih učili in vadili obdelovati zemljo in staviti bivališča. Nastale so okrog samostana prve vasi. Pri samostancih so dobili ljudje tudi vsakovrstnega potrebnega orodja.

Pa ne le za njih telo so skrbeli pridni menihi, temveč tudi za njih duševno izobrazbo. Oni naši predniki niso poznali še pravega Boga; bili so malikovalci in so imeli mnogo malikov. Naučili so jih šele menihi prave vere v edinega Boga, učili krščanskega življenja, navadili jih moliti in so jim opravljali službo božjo.

Tudi v drugih stvareh so bili silno nevedni naši predniki. Čitati ali pisati ni znal nihče med njimi. Tudi tega so jih učili dobri duhovniki. Sami so jim pisali knjige; tiskanih knjig pa takrat tudi še ni bilo. Slikali so jim svete podobe, da so jih imeli v svojih hišah, da so jih spominjali na Boga, Marijo in druge svetnike, da so se jim priporočali v molitvi in jih klicali na pomoč v potrebi in stiski.

Posebno so pa skrbeli menihi, da so imeli ljudje križanega Zveličarja vedno pred očmi in v spominu. V samostanu so imeli celo delavnico, v kateri so izrezavali svete kipe, posebno pa sveto telo križanega Zveličarja. In take kipe so potem dajali ljudem, da so jih hranili in čistili v svojih bivališčih. Postavljali so ta sveta znamenja pa tudi po poljih in po hribih, ob potih in ob cestah, da se je mimoidočim vedno vzbujala misel na neskončno ljubezen božjo.

Stoletja so pretekla od onih časov, in mnogo mnogo se je izpremenilo, izpopolnilo in predrugačilo vsepovsod. Znanost in veda sta napredovali; ročnost in umetnost sta se povzpeli do viška — vse je drugače; neizpremenjena pa je ostala ljubezen duhovnikova do ljudstva, posebno do mladine. Ravnoisti pa je ostal tudi Križani v naših bivališčih, kamor ga je že v davnih davnih časih postavila skrbna roka duhovnikova. F. G.

UREDNIK.

Spomini iz dijaškega življenja.

I.

Če je kdo res vnet za prosep slovenstva, so to brez dvoma dijaki. Vse bi storili za narod, pili in peli bi za narod, živeli bi za narod, tudi umrli bi za narod. Dijak stori za narod vse, če se le poceni pride skozi. Vsaj mi smo bili taki.

Nadebudni dijaki smo bili. Dvanajst nas je stanovalo pri znani Burjevi Katri. Sedem najbolj vnetih za narod in za njegove svetinje nas je stopilo skupaj, podali smo si roke, slovesno smo se zavezali, da bomo delali na tihem da bomo pisali in kovali pesmi. Ustanovili smo si svoj lastni časopis „Zvezda“, ki je izhajala vselej, kadar je bilo dovolj gradiva za osem strani navadnega pisnega papirja.

Mene so izbrali za urednika. Kaj je to: urednik? Vidite, urednik mora biti hudo učen mož. Urednik mora znati brati lepo in grdo pisavo; vedeti mora, kako se povesti pišejo; kako se pesmi delajo; poznati mora svet in zemljo in vse stvari — pa ne vem, kaj še vse drugega. Urednik mora biti tudi strašno potrpežljiv mož. Včasih mu nagajajo pisatelji, ker preneradi pišejo; včasih ni bravecem všeč, kar da urednik tiskati ali napisati — in z obojimi mora potrpeti. Urednik mora hvaliti in grajati, vse obenem, da se preveč ne zameri; urednik mora prositi in trkati, da se odpre kje kaka pisateljska in pesniška žilica. Urednik mora biti pa sevé tudi sam priden. Ves časopis mora že prej prebrati, preden ga dá tiskati. Urednik je pa tudi strah pisateljem in pisateljicam, zakaj urednik ima tudi koš. Ta koš pa ni tak, kot ga ima parkelj, da bi urednik pisatelje metal vanj, ki mu nočejo pisati; ampak v ta koš romajo povesti in pesmi vseh tistih, ki ne znajo prav pisati povesti in kovati pesmi. Urednik mora torej biti vsem vse: učenik, vodnik, trpin, hvalivec dobrega in slabega, tudi sam pesnik in pisatelj . . .

Za takega učenega urednika sem moral biti jaz naši novorojeni „Zvezdi“. Še danes se čudim samemusebi, kako sem premogel toliko dela; kako da nisem omagal pod bremenom truda in skrbi.

II.

Izšla je prva številka.

Sam sem napisal na prvem mestu lep, navdušujoč uvodni članek z naslovom „Sveti, zvezda!“ Morebiti ga bodele tudi vi z zanimanjem brali, zato vam priobčim tukaj vsaj glavne misli. Le poslušajte in sodite, če te besede res niso bile navdušujoče!

„Nova zvezda je zasvetila na nebu slovenske domovine. V svet pošiljamo skromno opravljeno, a vendar mnogoobetajočo „Zvezdo“.

„Zvezda!“ Krasno ime! In pod tvojim imenom se zbira majhna truma navdušenih mladeničev, ki ti hočejo posvetiti vse svoje mlade moči, ki te hočejo krepiti in podžigati z vsem mladeniškim ognjem. V tvoji svetlobi hoče slovenska mladina podati dokaz, da krepko živi; pokazati hoče, da ji bije srce navdušeno za blagor domovine; pokazala bi rada, da se zaveda svoje velike naloge, ki jo stavlja vanjo ljubeča mati domovina.

Ti, mila „Zvezda“, bodi naše zavetišče, naše zbirališče, naš dom, kjer se hočemo s peresom v roki shajati; kjer hočemo vračati svoji ljubljeni domovini gorečo, sinovsko ljubezen.

Zato ti kličemo: Sveti „Zvezda!“ Sveti nam na potu naših vzvišenih vzorov, razsvetluj svoje bralce in povej jim, da je ni lepše službe, da ga ni lepšega dela, kot je delo in služba za domovino. Posveti pa tudi tistim, ki te nočejo poznati, ki prezirajo tvojo skromno svetlobo in pripelji jih v naš bratski krog.

Prvič boš posvetila danes, in na tvojem prvem potu ti želimo, da

sveti zvezda, daj upreti
v tebe teden vsak oči!“

S tem ognjevitim uvodom je torej posvetila naša „Zvezda“ na obzorju domovine. Pesnik z izmišljenim imenom „Maksološki“ nam je z vsem navdušenjem opeval letne čase in slovesno dokazoval, da je lepa naša domovina, naj jo že pokriva zelena pomlad ali bela zima, naj bo toplo poletje ali hladna jesen. Pisatelj „Kovačev Janko“ je pa začel pisati dolgo povest iz turških časov.

Ob koncu „Zvezde“ je bila pa odprta urednikova listnica, kjer se je bralo, kako zna urednik grajati in hvaliti in kako si zna pridobivati novih sotrudnikov . . .

III.

Vsako soboto je zvezda prisvetila.

Kako smo hiteli odpirati njene predale. „Maksološki“ je gledal, kako urednik striže njegove pesniške proizvode; „Kovačev Janko“ se je hudoval, ker je bilo njegove povesti premalo priobčene; „Jože Planinski“ je zabavljaj, da se njegova pot k sv. Joštu predolgo časa vleče, ker ima pripravljen že drug potopis; vse pa je potolažila konečna opazka urednikova, da pride nepriobčeno blago v najkrajšem času na vrsto.

Popolnoma novo življenje je zavladalo tedaj v našem dijaškem krogu.

Latinska slovnica je lepo počivala; družba ji je delala njena sestra, grška slovnica. Temveč pa je trpel papir, svinčnik in črnilo. „Maksološki“ je v enem tednu porezal dva svinčnika . . . Tako je delal in popravljaj svoje pesniške umotvore. Koliko sem jaz kot urednik porabil svinčnikov in črnila, ne vem; vem pa, da sem zapravil grozno mnogo časa s popravljanjem, s svetovanjem in s pomaganjem piscu našega lista, ker svoje tiskarne še nismo imeli.

Že poprej sem dejal, da mora biti urednik vsem vse. „Maksološki“ je naprejinnaprej vpraševal, kaj naj opeva? „Kovačev Janko“ je prišel neštetokrat z vprašanjem, ali naj v povesti pobije vse Turke, ali naj pusti enemu prosto pot nazaj v Carigrad, da bo sultanu oznanil nesrečo. In zopet: ali naj sultan umrje sam, ali naj se sultan in poslanec zgrudita mrtva na tla? In „Jože Planinski“? Dvakrat je bil pri sv. Joštu, in vselej je doživel kaj posebnega. In glej, že prihaja vprašaj, ali naj vsako pot posebej popiše, ali naj iz obeh potov naredi en sam potopis. Za temi pa še drugi . . .

Pa recite, dragi moji, če to ni mučno! Zares, urednik mora imeti angelsko potrpežljivost in zlato srce, če ne, mu slabo prede. Zameri se prej kot pa odmeri . . .

IV.

106

Naše vneto delovanje za domovino je pokazalo sevé „uspeh“ tudi v šoli.

Enkrat je bil eden vprašan nepripravljen; drugi zopet prezgodaj, ker jih je bilo pred njim še najmanj deset, ki še nikdar niso bili vprašani; tretjega so ujeli zamišljenega v delo . . . Redi so pešali, padali, padli . . . In to je polagoma zamorilo ognjevito navdušenje; sotrudniki so jeli odpadati in ni bilo dolgo, pa sem bil sam urednik in pesnik in pisatelj in vse . . .

Štirikrat je samo posvetila „Zvezda“; ko se je pa petič prikazala v vsej svoji lepoti, je pa utrnila.

Zopet sem pisal članek. Pisal sem mrtvaški list tisti „Zvezdi“, ki sem jo urejal od njenega početka naprej. Stal sem ji na strani ob rojstvu in sedaj ji moram zatisniti „trudne oči“. Globoko sem pomočil pero in pisal:

„Ob tvojem grobu, mila „Zvezda“, stojimo danes. Zamrla si — a nismo te umorili mi; nismo ti mi izkopali hladnega groba. Od drugod, iz višav je priletela strupena puščica in te zadela v tvoje rahlo srce; iz višav je udarila strela in te je razbila; odzgoraj je zapihala mrzla sapa in ti upihnila tvojo svetlo luč. Srce se nam krči, ko se ločimo od tebe, mila tovarišica; ko se poslavljamo od tebe, zvesta vodnica! Srce nam poka, a vendar stojimo ob tvojem ranem grobu neupogneno; saj vemo, da je bolje počivati v miru kot živeti v preganjanju.“

Pokopali smo torej „Zvezdo“. Ne vem, kje so sedaj njeni zemski ostanki. Jaz jo imam samo še v spominu. In da spomin nanjo ne zamre, sem tudi sem popisal njen vzhod in njen zahod, njen začetek in njen konec.

J. E. Bogumil.

NETOPIR.

Mraz je razprostrl svoja krila čez vas. Ker je bila ravno nedelja, je tudi hlapec Ivan (ali kakor so ga domači klicali, Jan) prej dogotovil svoje opravilo v hlevu.

Prišel je v hišo in je prinesel v klobuku netopirja s seboj. Pokazal ga je otrokom, ki so začudeni gledali vanj. Ko so se ga nagledali, odnese ga Jan zopet na dvorišče. Gospodinja še ni imela večerje pripravljene, zato se vsede Jan med otroke in jim pravi: „Če boste pridni, vam povem istorijo o netopirju. Otroci veselo poskočijo in ga zaprosijo, naj jim pove istorijo: „Jan, oh povej nam zgodnico o tem tič-mišu!“

Jan začne: „Nekdaj še ni bilo te čudne živali. A postala je tako. Svoje dni so se delile miši v dva rodova. Tadva sta si nekoč napovedala vojsko. Prvemu rodu se je že godilo silno slabo. Umakniti se je moral v zidano ograjo ter zadeliti vse luknice, da oblegalci niso mogli noter. Ker pa niso imele zaprte miši nič živeža, pretil jim je pogin vsled gladu. V tej veliki sili so prosile miši Boga, naj jih reši gladu in sovražnika. To je uslišal ljubi Bog in izpolnil njih prošnjo. Dal jim je peruti na prednje noge. In s temi še sedaj v hladnih večerih frčé po zraku. A to niso več miši, ampak netopirji.

Polenčan.

Mladi zvezdoznanec.

Zvezdoznanstvo je imenitna, toda precej težka in zamotana veda. Vendar ne strašite se preveč, ker težavnejše reči morate itak odložiti za poznejše čase, ko se vam um bolj razvije. Zazdaj se moramo omejiti na bolj lahke reči, ki se dajo večalimanj navezati na to, kar vam je že znano.

Zemlja in nebo. V starodavnih časih so si predstavljali narodi zemljo kot veliko ploščo, ki jo obdaja kroginkrog globoko morje. Čez to ploščo je poveznjeno nebo kot velika ota polkroglja. Na tem trdnem nebu se premikajo nebesna telesa: solnce, luna in zvezde. Sodili so pač takratni ljudje po videzu, kakor jim je povedalo oko. Saj se tudi nam tako vidi. Pojdi na visoko goro ali na prostrano ravnino in poglej nebo. Ali se ti ne zdi, da se razpenja visoko nad teboj sinje nebo, ki se navidezno daleč tam za gorami kroginkrog dotika zemlje? Vendar mi vemo, da je zemlja okrogla, in da jo obdaja neizmeren svetovni prostor s solncem, luno in zvezdami. Za svoje nadaljnje premišljevanje si zato prav lahko mislimo ves nebes kot neizmerno veliko otlo kroglo, v katere središču je naša zemlja.

Že zadnjič sem vas opozoril na navidezno gibanje vsega nebesnega obloka z zvezdami vred. To gibanje se vrši okrog določene črte, — nebesne ali svetovne osi, ki ima, kakor os naše zemlje, dva tečaja: severni tečaj, poleg katerega stoji zvezda tečajnica, in nasprotni, pri nas nevidni južni tečaj. Pa to gibanje je le navidezno, ker se suče le zemlja okrog svoje osi od zahoda proti vzhodu, nam pa se zdi, ker vrtenja zemlje ne čutimo, kakor bi se vrtil ves nebesni oblok okrog naše zemlje. Veste pa tudi, da se zemlja ne vrtil le samo okrog svoje osi, marveč se premika tudi v svetovnem prostoru, tako da prehodi v enem letu vso ono dolgo pot, ki ima podobo elipse, katere premer je 299 milijonov *km*! Zemlja je torej 21. junija oddaljena od tiste točke, kjer je bila 21. decembra, 299 milijonov kilometrov! Pa tudi to se ne opazi zaradi neizmerno velike oddaljenosti zvezd ter vidimo n. pr. zvezdo tečajnico vse leto ob severnem tečaju; tudi razmerje drugih zvezd se nam vidi neizpremenjeno. To je zelo važno za opazovalca zvezdnatega neba.

Razdelitev zvezdnatega neba. Sozvezdja, ki jih opazujemo na zvezdovidu, bi lahko primerjali raznim delom sveta in deželam na zemljevidu. Zato pa tudi zvezdoznanci dele nebesni oblok slično kakor zemeljsko kroglo ali globus. Na globusu, kajne, poznate že mnogo reči: zemeljsko os, ravnik, oba povratnika, poldnevnik ali meridian itd.

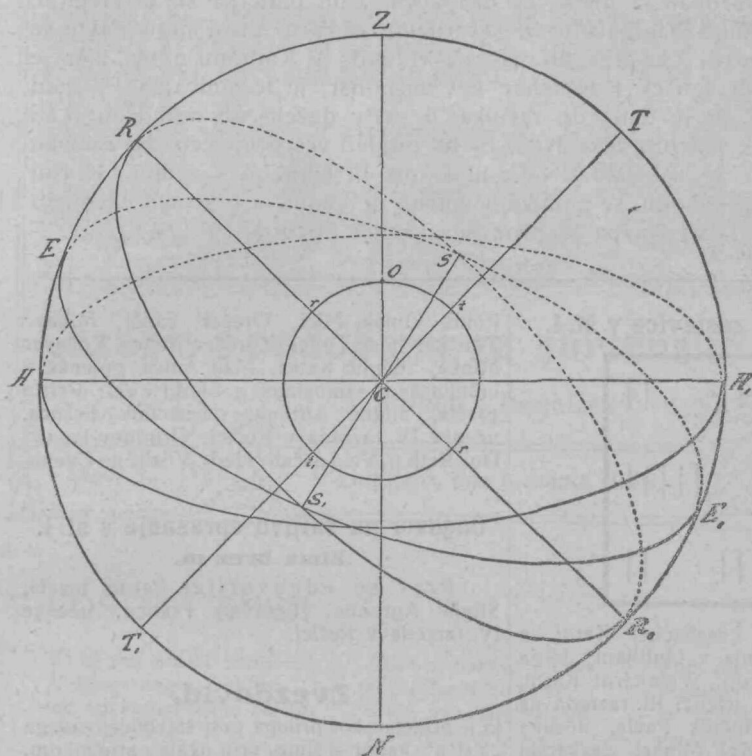
Vsem tem črtam odgovarjajo slične črte na nebesnem obloku, le s tem razločkom seveda, da na zemlji je vse na površju krogle, na nebesu pa vse v notranjščini krogle, takorekoč na okroglem nebesnem stropu. Le pogledjte našo sliko (št. 1). Krogla v sredi naj pomeni zemljo, velika krogla pa svetovni prostor ali nebesni oblok; nebesna os *TT*, je na obe strani podaljšana zemeljska os *tt*, zemeljski ravnik *rr*, je razširjen vzporedni nebesni ravnik — krog *RR*,; in enako si lahko predstavljamo na nebesni krogli poldnevnik in vzporednike, med katerimi nas posebno zanimata oba povratnika. Severni povratnik se dotika gostosecev, južni pa gre nekoliko nižje od Sirija. Severni povratnik je pot solncu 21. junija, ko je dan najdaljši in padajo solnčni žarki navpično na vse one

kraje, ki jih zadeva zemeljski severni povratnik; južni povratnik pa prehodi solnce 21. dec., ko je dan najkrajši in solčni žarki sijejo navpično na zemeljski južni povratnik.

Nebesni ravnik gre skozi sozvezdje Oriona, tako da je ena polovica nad in druga polovica pod nebesnim ravnikom, ki je tudi dvakrat v letu pot našemu solncu, in sicer 21. marca ob začetku pomladi in 23. septembra ob začetku jeseni. Takrat sta noč in dan enako dolga in solnce sije navpično na zemeljski ravnik.

Še ena reč je za opazovalca zvezd posebno znamenita. Mislimo si v točki O opazovalca, ki gleda nad seboj zvezdno nebo. Točka O je na sliki izbrana tako, da predočuje po zemljepisni širini Ljubljano, ki ima, kakor veste ali se lahko prepričate na zemljevidu Kranjske, nekaj nad 46° zemljepisne širine.¹ Ker

smo pa že prej videli, da niti tako velika razdalja, kakor je premer zemeljske poti okrog solнца, ne vpliva na podobo neba, zato prav lahko prestavimo opazovalca z O na točko C , kjer je središče zemlje,² ter lahko rečemo, da tudi opazovalčevemu zemeljskemu obzorju (horizontu)³ odgovarja nebesni obzor HH . Ako potegnemo skozi C navpično črto navzgor in navzdol, zadene ta črta nebo v dveh točkah, nad nami v točki Z , ki se imenuje nadglavišče (zenit⁴), in pod nami v točki N imenovani pod-

Slika 1.

nožišče (nadir⁵). Če torej slišimo ali beremo: ta zvezda stoji v zenitu, bomo vedeli, da to pomeni: zvezda nam je navpik nad glavo.

Še eno važno črto na nebu moramo spoznati, namreč krog, ki ga potegnemo skozi nebesni severni tečaj in skozi zenit na obe strani. Ta krog, ki se dotika na eni strani horizonta točno na severu in na drugi strani točno na jugu, imenujemo poldnevnik. Že ime pove, da imajo vsi kraji zemlje, ki leže pod istim poldnevnikom, istočasno poldan, solnce pa doseže vsak dan, ko stopi v poldnevnik, najvišje stališče svojega dnevnega teka.

Posebno poučen vam utegne biti še ta-le slučaj. Ako bi potovali proti severu, tedaj bi se zvezda tečajnica vedno bolj bližala zenitu. V Peterburgu

¹ Natančneje $46^{\circ} 3'$.

² Zemeljski polomer meri 6378 km.

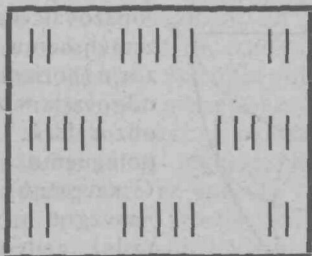
³ Grško horizo, mejim, omejujem.

⁴ Beseda „zenit“ je arabskoga izvira in pomenja teme, temenišče.

⁵ Arabsko „en-na-dzir“, nasproti stoječ.

n. pr. bi bila že 60°, na Franc Jožefovi zemlji [okrog 80° nad obzorjem, ali 10° od zenita, od nadglavišča. Naše zvezde tečajnice v zenitu ni videl še nihče, kajti kakor veste, na severni tečaj še ni stopila človeška noga. Čeprav so mnogi želeli doseči to točko, pa najdalje so prišli do 86° 33' severne širine, manjkajo torej še dobre 3°. Kako bi se pa videlo zvezdnato nebo na severnem tečaju? Navpik nad našo glavo bi bila tečajnica, mali voz, veliki voz in vsa druga sozvezdja našega neba do ravnika, to je do polovice Oriona bi se vrtila v vednih krogih nad nami. Te zvezde ondi nikdar ne zahajajo, Nebesni ravnik je tam v horizontu, zato se na severnem tečaju ne vidijo zvezde, ki stoje južno od ravnika, n. pr. svetli Sirij. — Ako bi pa potovali od nas proti jugu v vročo Afriko, bi pa bil pogled zvezdnatega neba ves drugačen. Čim dalje bi šli proti jugu, tem bolj bi se tečajnica nagibala proti severnemu obzoru, proti jugu pa bi se prikazovale nove zvezde, katerih pri nas ne vidimo. V Kartumu n. pr., kjer je deloval naš rojak dr. Ignacij Knoblar kot misijonar, je tečajnica le 15° nad obzorjem. In če bi šli še dalje do ravnika, n. pr. v deželo ob reki Kongo ali k Viktoriji jezeru, k izviru reke Nila, bi bil pogled ves drugačen. Na ravniku vse zvezde vzhajajo in zahajajo. Nebesni ravnik bi nam bil v zenitu. Krasni Orion vzhaja prav na vzhodu, se pomika navpično do zenita in pravtako navpično pada proti zahodu. Tečajnica pa je proti severu, tik obzorja. Jos. Dostal.

Rešitev računske zastavice v št. 1.

Prav so rešili: Lassbacher Karol in Marija, dijak in dijakinja v Ljubljani; Hrga Jos. in Fr., Peteršič Josip, Weinhardt Karol, Čuš Fran, Žgeč Jakob, učenci III. razreda na Dornovi pri Ptuj; Močnik Pavla, učenka VII. razr. v Idriji; Pustišek Mihael, davkarski sluga v Kozjem; Ažman Ana in Antonija, Jurca Albina, Virant Julija, Šinkovec Ivanka, Petrič Minka, Bizjak Rozalka, Ribarič Angela, Zajc Minka, Cepuder Lojzka, Potisek Toni, Kozelj Z., Rott Mera, Berginc Pavla, Kenda T., Zadnik Nežka, Ažman Pepca, Novak Štefka, Miklavčič Dragica, Hajnrihar Dora, Šuštar Tončka, Celar Minka, Milharčič Hel, Sušnik Marija, Gorup Ivanka, Koderman Katarina, Končina Ivanka, učenke v Lichtenthurničinem zavodu v Ljubljani; Kumar Rudolf, učenec III. razreda III. mestne deške šole v Ljubljani; Fritz Ana, Kovač Anica, Lenček Eliza, Peternel Pavla, Dužnik Karolina, Pečlin Milica, Vovk Pavlica, Hrovat Lojzka, Mali Minka, Korošec

Poldi, Oblak Mici, Orešek Fanči, Mihevc Tončka, Jelen Tinica, Korošec Milica, Kočevar Minka, Meglič Katka, Mali Anica, gojenke v uršulinskem samostanu v Škofji Loki; Petrin Jozefa, Štiglic Antonija, Tesovnik Franca, učenke IV. razreda v Rečici; Grudnov Ivan iz Dol. Retji p. Vel. Laščah; Hedv. Vožlič na Cvenu.

Odgovor na šaljivo vprašanje v št. 1.

Zima brez m.

Prav so odgovorile: Petrin Jozefa, Štiglic Antonija, Tesovnik Franca, učenke IV. razreda v Rečici.

Zvezdovid,

ki je pridejan kot priloga prvi številki letošnjega „Vrtca“, kakor sl. šimo, vrlo ugaja naročnikom. Neka vzorna gospodična učiteljica nas je opozorila, da so v raznih krajih za sozvezdja še drugačna imena. Tako n. pr. imenujejo na Štajerskem tri zaporedne svetle zvezde v Orionu — „kosce“; plejade imenujo „koko“; Kasijopejo — „Marijino ime“, kar je za nas Slovence, vnete častilce Matere božje, tem primernejše, ker je nemški W, ako se obrne, pričetna črka Marijinega imena. Prosimo še druge, da bi nas opozorili, ako jim je znano še kako drugačno ime Postavimo se povsod na domača tla; naj ima tudi nebes za nas odprto knjigo.

Od te priloge je natisnjenih nekaj več izvodov, ki so naprodaj v Katoliški Bukvarni po 10 vinarjev.

„Vrtca“ izhaja 1. dne vsakega meseca in stoji s prilogo vred za vse leto 5 K 20 h, za pol leta 2 K 60 h — Uredništvo in upravnništvo Sv. Petra cesta št. 78 v Ljubljani.

Izdaje društvo „Pripravniki dom“. — Urejuje Ant. Kržič. — Tiska Katoliška Tiskarna v Ljubljani.